

Ropažu
novads

Ropažu pagasta vēsture

Publicēts: 14.10.2021.

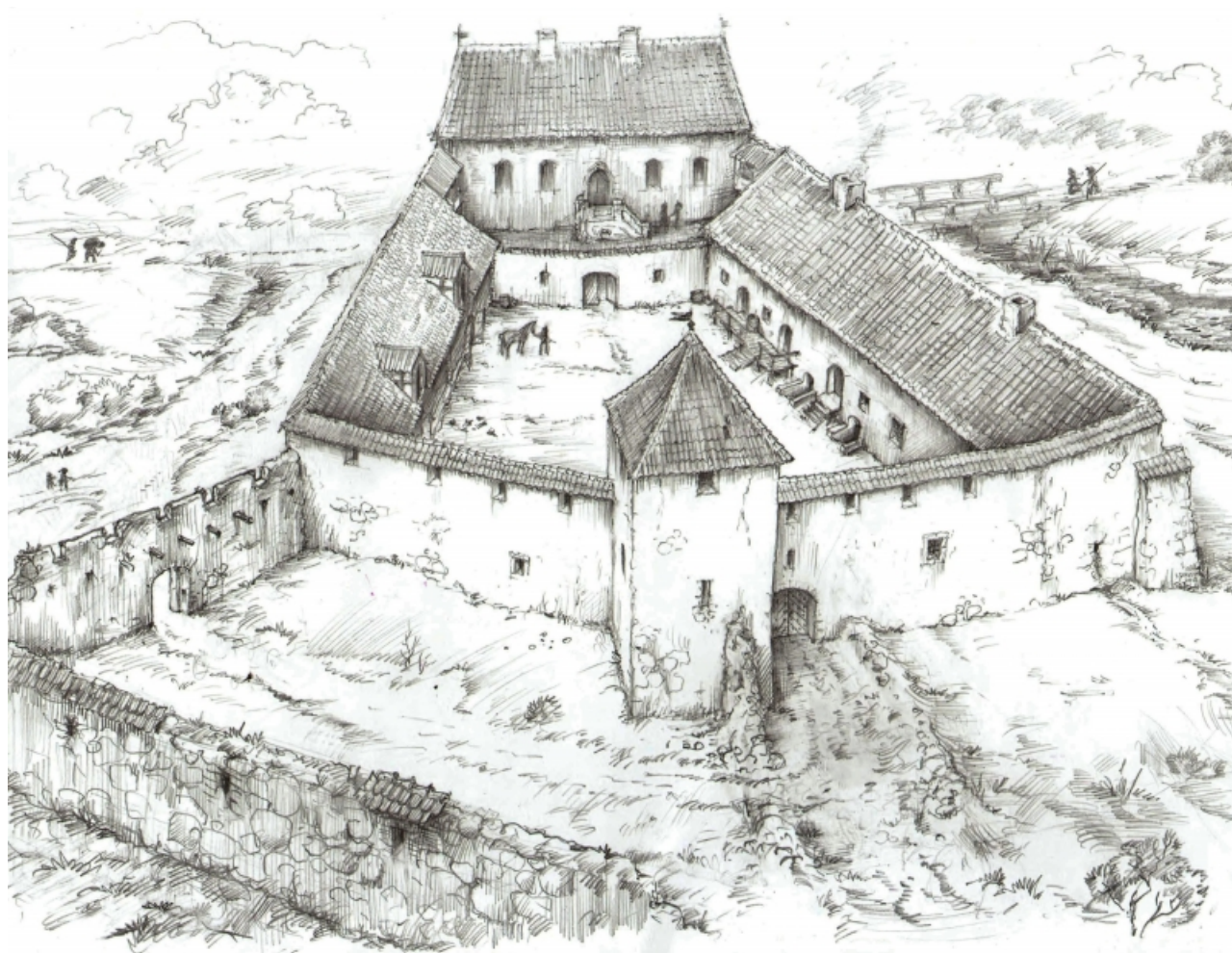
Ropažu pagasts lepojas ar senu vēsturi, gadsimtiem seniem noslēpumiem un neskaitāmiem, aizraujošiem vēstures stāstiem.

Ropažu apkārtnē apdzīvota jau vēlajā akmens laikmetā, neolītā - 4500.-1500.p.m.ē. Ropaži kā apdzīvota vieta, pirmo reizi rakstos minēta jau 1205. gadā Indriķa hronikā. Ap 1320. gadu uzcelta Livonijas ordeņa Ropažu pils, kas tika sagrauta Livonijas kara laikā 16. gadsimtā.

Kopš 19. gadsimta Ropaži bijis kā vietējās apkārtnes, pagasta centrs, savukārt laika posmā no 2009. gada līdz 2021. gada administratīvi teritoriālajai reformai - Ropažu novada centrs.

Dzelzs laikmets (Latvijā) no 1. - 1200.g.m.ē.

Ap 1500.gadu p.m.ē - 8.gs. Ropažos dzīvojuši zemgaļu priekšteči. Sākot ar 11.gs. Ropažu teritoriju apdzīvoja līvi, kuri savus mirušos apglabājuši uzkalniņkapos.

Ropaži 16. gs. pirmā puse

Livonija 13.-16.gs.

Ropaži (Rodopoyse, Rodenpoys) pirmo reizi pieminēti "Heinriha Hronikā" 1205. gadā ar vāciešu un zemgaļu apvienotā karaspēka kauju pret lietuviešiem. Tajā minēts, ka zemgaļu un vācu ziņneši, izpētījuši lietuvju atpakaļceļu no Turaidas, ziņojuši, ka "lietuvji gribot pa īsāko ceļu no Ropažiem doties atpakaļ uz Ikšķili."

Hronika ļauj nojaust, ka Ropaži ir kāda apdzīvota vieta - pilsnovads starp Turaidu un Ikšķili. Arheoloģiskajos izrakumos Ropažu viduslaiku pilsdrupās 2006. gada vasarā kultūras slānī tika atrastas agrās ripas keramikas lauskas, vairoggredzens un celtnes paliekas - māla klons, datēts ar 12.-13.gs. Tā ir iespējamā hronikā pieminētā līvu ciema Rodenpoys atrašanās vieta.

Ropažu ciemu apdzīvoja līvu cilts, par to liecina vācu valodai pielāgotais nosaukums "Rodenpoys", ko līvu valodā izrunātu kā "Roudōpois" - "Dzelzs dēls".

Lielā Jugla (Līvu valodā "Jugla" tulkojumā nozīmē upe), iespējams, senos laikos ir bijusi kuģojama. Senāk daļa Mazās Juglas veidoja robežu starp Ropažu un Salaspils pilsnovadiem. Abas upes ietek Juglas ezerā. Kas ir interesanti - vēl 14.gs. Juglas ezers kopā ar Ķīšezeru saukts par Ropažu (Rodenpois) ezeru.

Ropažos divi galvenie ceļi no Rīgas uz Krieviju kā viduslaikos, tā arī mūsdienās kalpo kā tirdzniecības un kara ceļi. To pierāda leišu sirotāji, kuri 13. un 14.gs. ziemā, pārejot Daugavu, devās uz Ropažiem vai arī cauri Ropažiem uz Igauniju. Ceļa kustība ir aktīva arī mūsdienās.

1207.g. arhibiskaps Alberts un bruņinieku-mūku militāras organizācija Zobenbrāļu ordenis sadalīja Līvzemi savā starpā, tai skaitā arī Ropažu pilsnovadu. Pēc Zobenbrāļu ordeņa likvidācijas 1237.g. Ropažu pilsnovadu pārņēma garīgi militāra organizācija - Vācu ordenis Livonijā.

Vācu ordeņa laikos Livonijā (1237.-1562.g.) Ropažu pilsnovadā bijuši četri pagasti - Kākciena pagasts, Vakuļciema pagasts, Pilsciema pagasts, Augšciema pagasts. Pagasti bija vairāku ciemu kopums, vācu ordeņa zemnieku pārvaldes un nodevu ievākšanas teritoriāla vienība.

1322.gadā Vācu ordeņa mestra Gerharda fon Jorkes laikā celta Ropažu mūra pils un iespējams arī pirmā koka baznīca. Pils būvēta, lai radītu ordeņa nocietinājuma loku ap Rīgas pilsētu un vajadzības gadījumā varētu liegt sauszemes pieeju Rīgas pilsētai posmā starp Jaundzirnavu pili un Salaspili. Ropažu viduslaiku pils kalpoja gan kā saimniecības pils, gan kā pilsnovada centrs.

Pils atradās Vācu ordeņa mestra pakļautībā un pildīja saimniecības un militāras funkcijas kā blakus nocietinājums Rīgas ordeņa pilij.

1343. gadā Ropažu pilsnovadā siroja lietuviešu kunigaišu Ķeistuta un Alģirda karaspēks, kuri laupīja, nogalināja un aizveda gūstā uz Lietuvu pagastu iedzīvotājus.

Ropažu pils kopā ar Salaspili, Jaundzirnavām un Daugavgrīvu iekļāvās ordeņa nocietinājuma lokā. Karā ar Rīgu 14. un 15.gs. ordeņa karaspēks ierīkoja kara nometnes pie augšminētajām pilīm, bloķējot visus sauszemes un ūdens ceļus Rīgas virzienā. Abos karos Rīgas pilsēta zaudēja ordenim.

16.gs. ropāžnieki mežos dedzinājuši kokogles.

1559. gadā Livonijas kara laikā Ropažu pili nodedzināja Maskavijas cara Ivana IV Groznija karaspēks.

Livonijas kara laikā (1558.-1583.g.) Ropažu pils tiek iekļāta Tīzenhauzenu dzimtai.

Poļu laiki 1583.-1624.g.

Poļu laikos (1583.-1624.g.) Ropažu pilsnovads pievienots Cēsu katoļu bīskapijas zemēm.

Poļu – zviedru karā (1600.-1629.g.) Ropaži tiek izlaupīti un izpostīti kā no poļu karavīru puses, tā arī no zviedru puses.

Ropažu pils Helmsa hronikā 17. gs.

Zviedru laiki 1624.-1720.g.

Zviedru laikos (1624.-1720.g.) vecās viduslaiku Sv. Mihaela baznīcas vietā blakus Ropažu pilsdrupām uzbūvēja jaunu koka baznīcu. Uzbūvēja Jauno muižu, kurā mitinājās Ropažu muižas pārvaldnieks.

17.gs. otrā pusē pēc zviedru valdības lēmuma uzbūvēja pirmo Ropažu draudzes skolu - tagadējās "Pārupes".

17.gs. caur Ropažu pilsnovadu izbūvēja divus galvenos kara ceļus no Rīgas uz Krieviju un uzcēla krogus pasta satiksmes nodrošināšanai un ceļinieku atpūtai.

17.gs. Ropažu pilsnovadā bija ap 15 mazām saimniecības muižām un vairāk nekā 90 zemnieku sētas, kurās dzīvoja un strādāja vietējie ropažnieki un daudzi ienācēji no Kurzemes, Vidzemes, Latgales un Igaunijas.

1672.gadā ropažnieki dedzināja kokogles un pārdeva Rīgas naudas kaltuvēm.

Ziemeļu kara laikā (1700 - 1721.g.) Ropaži atkārtoti tiek postīti.

1701. gadā 10. janvārī Zviedrijas karalis Kārlis XII pavēlēja formēt latviešu un igauņu bataljonus. Latviešu bataljonā tiek iesaukti arī ropažnieki, jo šai pašā gadā 12 Ropažu draudzes zemnieki iesniedza sūdzību ģenerālgubernātoram Dālbergam par muižas pārvaldnieku Magnusu Hiršu, kas draudot ar represijām tiem, kas stāsies zemes sargos.

1701. gadā sakšu karaspēks patrulēja pie Ropažu muižas robežas Šmīziņu dzirnavās. To atzīmēja zviedru armija Rīgas apkārtnes

kartē.

1710. gada Lielā mēra epidēmijas laikā no 1534 Ropažu muižas iedzīvotājiem izdzīvojuši tikai 205.

Ropažu dzirnavas 1801. g. (J. K. Broce)

Krievijas impērijas laiks 1721. – 1917.g. (18.gs.)

Pēc Ziemeļu kara ap 1723.gadu Ropažu muiža nonāca atpakaļ bijušās Tizenhauzenu dzimtas pēdējās atvases Katrīnas Henrietes Golovkinas īpašumā.

Sākot ar 18.gs., *Rodenpois* vārds pielāgots latviešu izrunai. Izskana aži (līvu valodā nozīmē “apdzīvota vieta”) raksturīga latviskotajiem līvu vietvārdiem - Ropaži, Suntaži, Allaži.

1739. gadā ķeizarkās baznīcas ģenarālkomisija izskatīja sūdzību par Ropažu pilsnovada iedzīvotāju Peremežu Sīmani, kurš apliecināja, ka esot villkacis.

1751.gadā Katrīnas Henrietes Golovkina pārdod Ropažu muižu valdības padomniekam zviedram Johanam Kristofam Kampenhauzenam (1716-1782). J.K.Kampenhauzens faktiski bija viens no noteicējiem Vidzemē Elizabetes Petrovnas valdīšanas laikā (1741-1762). J.K.Kampenhauzenam piederēja vēl citas muižas, kuras pārdeva, atstājot tikai Ropažus. Ropažos viņš saimniekoja līdz pat savai nāvei.

Jau 1762.gadā blakus vecajam kungu namam tika uzceltas jauns kungu nams, dzeltenī krāsots, izveidots augļu dārzs, parks. Uzbūvēts muižas saimniecības ēku komplekss, vēja un ūdensdzirnavas.

1775. gadā par J.K.Kampenhauzena līdzekļiem blakus Ropažu krogam tika uzcelta jauna koka baznīca (tagadējā Ropažu centrā) ar barokālu tornīti un dakstiņu jumtu. Tāpat J.K.Kampenhauzens lika celt dzimtas kapliņu no ķieģeļiem.

18.gs. beigās muižu mantoja abas J.K.Kampenhauzena meitas; vecākā no tām bija precējusies ar landrātu Frīdrihu fon Bergu no Ērgļiem.

Krievijas impērijas laiks 1721. – 1917.g. (19.gs.)

Pēc 1800. gada kunga namam tika uzbūvētas mūra piebūves, kas tika apšūtas ar koku. Bergu dzimtas laikā turpināja pilnveidot parku.

1804.g. 18. augustā profesors Robertsons gaisa balonā no Rīgas nolidoja līdz sētai “Jaun – Rotkaļi” Ropažu muižas teritorijā.

1804.gadā Ropažu mācītāja Kārļa Frīdriha Valtera laikā tika uzbūvēta mūra mācītājmuiža ar terasi un ierīkotu parku.

Pēc 1835.gada muižu pārņēma baronese Henriete fon Taube, dzimusi fon Berga. Taubes dzimtas laikā iespējams izbūvēja kanālu un dambi jauno ūdensdzirnavu vajadzībām.

1847.gadā 1.janvārī Ropažu muižas teritorijas robežā uz jaunā Rīga - Engļārtes (Raganas) ceļa (tagadējā Garkalnē) atklāja zirgu staciju "Rodenpois". Jaunā ceļa būvniecības laikā tika izmainīts un saīsināts Krievupes tecējums.

1855. gadā baronese Henriete fon Taube pārdeva muižu baronam Viktoram fon Volfam. Volfiem piederējušas muižas un pusmuižas arī citur Latvijā.

19.gs. Volfu laikā izveidots muižas dīķis, spirta brūzis, ķieģeļu ceplis Kangaru muižā, Stikla fabrika Augšciemā.

1893.gadā par barona Volfa līdzekļiem uzcelta jauna neogotikas stila baznīca.

19.gs. vidū uzcēla Endzeļiņu pareizticīgo baznīcu (tagadējā Tumšupē), kuru apmeklēja pareizticībā pārgājuši latviešu zemnieki. Pareizticīgo mācītājam Endzeļiņos tiek uzcelta muižas ēka, uzbūvēta skola un ierīkoti kapi.

19.gs. otrajā pusē uzcēla mūra valstsnamu - pagastnamu, kas kalpoja par Ropažu pagasta pašvaldības un tiesas varas centrālo ēku. Blakus pagastnamam uzbūvēja muižas labības klēti – magazīnu, pagastnama saimniecības ēkas un kūti.

19.gs. darbojās Ropažu draudzes skola, Endzeļiņu skola, Kākciena skola, Aleksandra skola (vēlāk saukta Augšciema skola), Vāveru skola u.c.

Ievērojamākie Ropažu draudzes skolas skolotāji: kormeistars un ērgelnieks Augusts Kažoks (no 1891.-1893.g), rakstnieks Doku Atis (1892.g.).

19.gs. Ropažu pagastā atradās ievērojams skaits muižu: Ropažu, Valdenrode, Kangaru muiža, Endzeļiņmuiža, Daktermuiža, Lantes, Jāņu muiža, Villasmuiža, Podkāju, Krievu muiža, Mācītājmuiža.

18.-20.gs. sākumā uzceltas dzirnavas: Ropažos, Bajāros, Šmīziņās un Augšciemā, pāris kilometrus no stikla fabrikas.

No 17. līdz 20.gs. sākumam Lielo Kangaru kalnos aktīvi darbojās lielceļa laupītāji, kuri bijuši vietējie apkārtnes iedzīvotāji. Laupītāju sadarbības krogi bijuši Vāverkrogs un Ķoderu krogs, kuros ceļinieki parasti nepiestāja. Liecības par laupītājiem saglabājušās teikās, nostāstos, aculiecinieku pierakstos u.c.

1889.gadā atklāja Rīgas - Sanktpēterbūras dzelzceļu un bijušajā Ropažu muižas zemes robežā uzcēla "Rodenpois" staciju (kopš 1919.gada sauca par Ropažu staciju).

Vēlāk 20.gs. sākumā netālu no Rodenpois stacijas izveidojās vācu vasarnīcas. No tā laika vasarnīcas ciemu sauca par Ropažu (Rodenpois) ciemu. Otrais Ropažu ciema nosaukums (tagadējā Garkalnē) uz vairākiem gadu desmitiem jauca prātu daudziem cilvēkiem kuri vēlējās nokļūt istajā, vēsturiski pirmajā Ropažu ciemā, Ropažu pagastā.

Foto - Ropažu stacija (tagadējā Garkalnē) 1929.gadā (VAS "Latvijas dzelzceļš" foto).

Krievijas impērijas laiks 1721. – 1917.g. (20.gs. sākums)

19.gs. beigās un 20.gs. sākumā daudzus ropāžniekus rekrutē - iesauc Krievijas cara armijā.

20.gs. sākumā Ropažos darbojās stikla fabrika - Glāzšķūnis. Īpašnieks bija Folkmans. Fabrikā strādāja stikla pūtēji vācu kolonisti, Ropažu muižas zemnieki un bērni. Gatavās pudeles veda pārdošanai uz Rīgu.

20.gs. sākumā uzcēla Ropažu medību muižas: "Mežragi" un "Austrumi".

1905.gada 13.novembrī pie pagastnama notika tautas sapulce, kuras laikā cariskās Krievijas karavīri (dragūni) izraisīja apšaudi uz revolucionāri noskaņotiem Ropažu iedzīvotājiem. Nedaudz vēlāk tika rīkota soda ekspedīcija. Pie pagastnama nošāva un pēra tos, kuri mītiņa laikā bija runājuši. Glāžšķūņa stikla fabrikas strādnieki organizēja streiku. Pēc streika organizētājus apcietināja un sodīja.

I Pasaules karš 1914.-1918.g.

Foto - Šaursliežu dzelzceļi Ropažu pagastā 1925.gada Latvijas dzelzceļu shematiskā kartē.

Ap 1916.gadu Ropažu apkaimē izbūvēja divus šaursliežu dzelzceļus kara vajadzībām. Viena līnija ar sliežu platumu 750 mm sākusies no Ropažu stacijas (mūsdienās Garkalnes stacija) ar pieturas punktiem Bāliņi - Podkājas – Endzeliņkrogs - Nikolajs ar galapunktu Endzeliņmuižā. Pēc vietējo iedzīvotāju ziņām dzelzceļš kalpojis kokmateriālu pārvešanai.

Otra līnija ar sliežu platumu 600 mm sākusies no Ikšķiles stacijas ar pieturas punktiem Kaparāmurs un Tinuži, kur dzelzceļš sadalījies divos atzaros: uz A pusi novirzījies uz Kranciemu, uz Z pusi turpinājies ar pieturām Jumuči – Skujenieki – Kangari - Lantes ar galapunktu Ropažmuižā. Šaursliežu dzelzceļa līnija no Ikšķiles stacijas uz Ropažu muižu aktīvi izmantota arī Latvijas brīvības cīņās 1919.gadā.

1917.g. pēc Mazās Juglas kaujām 2.septembra vakarā 2.latviešu strēlnieku brigāde atgāja no pozīcijām pie Lielās Juglas no Valdenrodes (tagad Zaķumuižas) līdz Lielkangariem. Zaķumuižas iecirknī pozīcijas ieņēma 8. Valmieras latviešu strēlnieku pulks.

1917.gadā Mazās Juglas kauju laikā „Leduskalnos” un Ropažu muižā atradies pulkveža Jukuma Vācieša 5. Zemgales strēlnieku pulka brigādes štābs. Aktīvas cīņas Ropažu muižas teritorijā notika Lielkangaros, kurās latviešu strēlnieki centās uz laiku aizturēt no Tinužu puses nākušos vācu karavīrus.

1917.gada decembra pirmā pusē Ropažos tika aizturēti vairāki bēgļi, kuru mērķis bija nokļūt Rīgā.

Arī ropažnieki devās bēgļu gaitās. 1917.gada avīzē "Lidums" rakstīts, ka ropažnieks Fricis Konrāds no Ropažu Vilktaurēm lūdz palīdzību Valkas pilsētā sameklēt sievu Amāliju un bērnus.

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika un Brīvības cīņas 1918. – 1920.g.

1919.gadā Ropažu apgabalu pārvaldīja ropažnieku revolucionārā komiteja. Uz lielceļiem bija ierīkoti kontrolposteņi braucēju vezumu pārbaudīšanai. Pie Vāverkroga miliči aizturēja luterāņu mācītāju, politiķi un rakstnieku Andrievu Niedri (1871.-1942.), kuru aizveda nopratināšanai uz Ropažu pagastmāju.

1919.g. Latvijas brīvības cīņu laikā Ropažu muižā ierīkoja 4. Valmieras kājnieku pulka štābu. Aktīvas cīņas Ropažu novadā nav notikušas.

Pagastmāja 20. gs. divdesmitie gadi

I Latvijas Brīvvalsts 1918.- 1940.g.

Pirmās Latvijas Brīvvalsts laikā aptuveni 34422,46 ha lielā apriņķī (no tiem 18,06 tūkstoši ha meži un purvi) dzīvoja 2789 iedzīvotāji, no tiem 90,37 % latvieši.

1920.gadā dibināta Aizsargu organizācija, tās vadītājs - Mārtiņš Saliņš. Sievietes darbojās Aizsardžu organizācijā.

Ropažu 405. Mazpulku organizāciju vadīja skolotājs Rūdolfs Gūtmanis. Mazpulki darbojās arī Kākciena skolā.

1922.gadā Ropažos darbojās biedrība "Ropažu jaunatne", kurā bija ap 40 biedru. Biedrība kopā ar aizsargiem 1928.gadā uzcēla namu "Modriņi", kopīgiem kultūras pasākumiem. Ēkā bija ierīkota arī pirmā Ropažu bibliotēka ar 1000 grāmatām.

1927.gadā par Kākciena pamatskolas pārzini strādāja Otomārs Oškalns (II Pasaules karā aktīvs Sarkanās armijas partizāns, kurš 1934.gadā no skolas pārziņa amata atlaists, jo bijis komunistisko ideju atbalstītājs.

1933.gadā uzbūvēja jaunu tiltu pāri Lielajai Juglai pie Pilskalniem, vēlāk arī Augšciemā.

Ropažos aktīvi strādāja rūpnieciskie ražošanas objekti: N.Moskovska un M.Blūmberga vilnas kārstuve, austuve, koku zāgētava un dzirnavas Skuķišos, Lūkšu ūdens dzirnavas, koku zāgētava Bajāros, Volfa ūdens dzirnavas, koku zāgētavas un elektrības centrāle Ropažos. Mežniecības Zaķos, Endzeliņos un Mežgaitās. Darbojās arī pasta, telegrāfa, telefona iestādes un aptieka "Krustiņos".

1935. gada 26. novembrī tika atklāta dzelzceļa līnija Rīga - Suntaži. Ropažu pagasta teritorijā bija Ķīvuļu, Bajāru, Kangaru, Remīnes un Augšciema stacijas. Pēc V.Ozoliņa projekta 1937.gadā uzceltas Kangaru un Augšciema stacijas ēkas.

Pagastā pamatskolas bija Ropažos, Augšciemā, Kākcienā un Endzeliņos.

1936.gada 27.septembrī atklāja II pakāpes sešu klašu pamatskolu un slēdza draudzes skolu Ropažos un Augšciema pagastskolu.

20.gs. 30.gados pagastu valdē priekšsēdētājs bija Mārtiņš Lūsis, darbvedis Ādolfs Krieviņš, kārtībnieks Kārlis Babris.

Darbojās Ropažu krājaizdevuma sabiedrība, savstarpējā apdrošināšanas biedrība, patērētāju biedrība, 4 lopkopības pārraudzības biedrības, 5 meliorācijas sabiedrības.

Pēc 1938.gada datiem pagastā bija 159 zemnieku vecsaimniecības ar vidējo platību 50 ha, 225 jaunsaimniecības ar vidējo platību 20 ha, 20 sīksaimniecības ar platību 6,3 ha un 16 amatnieku saimniecības.

20.gs. 30.gados mežu dienā Ropažos bija ieradies Latvijas valsts prezidents Kārlis Ulmanis, kurš pie kapiem iestādīja liepu, tā joprojām aug un zaļo.

Ropažu tautas namā un Kākciena pamatskolā aktīvi darbojās kori un deju kolektīvi, tika veidotas teātra izrādes, rīkoti karnevāli u.c. kultūras pasākumi.

1939.gadā tika sāktā VEF aviācijas rūpnīcas būve Ropažos, kurai bija paredzēts savs lidlauks un izmēģinājuma poligons 285 ha platībā. Šai rūpnīcai bija perspektīva kļūt par ievērojamu aviorūpniecības centru Ziemeļeiropā. Bija paredzēta Kārļa Irbīša konstruētā "VEF I-16" sērijveida ražošana un pakāpeniska importa agregātu aizstāšana ar vietējo ražošanu. Padomju okupācija 1940.gadā un Otrais Pasaules karš šos nodomus izjauca.

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika 1940.-1941.g.

1940.gadā pēc Padomju Savienības iebrukuma Latvijā Ropažos tika izveidota mašīnu - traktoru stacija (MTS) ar 13 traktoriem un zirgu iznomāšanas punktu. Traktoru novietne bijusi muižas stalljos, kantora ēka ierīkota Mācītājmuižā, un traktoristi dzīvoja barona Volfa muižā.

1941.gada 14.jūnijā uz Sibīriju izsūtīja 28 Ropažu iedzīvotājus. Lielākoties viņi nonāca Molotovas, Tomskas apgabalos un Kolpaševas rajonos.

II Pasaules karš 1939.- 1945.g. un Latvija vācu okupācijā 1941.-1945.g.

Vācu okupācijas laikā Ropažu zemniekiem vajadzēja nodot varas iestādēm labību, pienu, gaļu, vilnu.

Vietējā pašvaldība nonāca vācu varas iestāžu pakļautībā.

1941.gada 2.decembrī Ropažu pagasta dzimtsarakstu nodaļā (pagastmājā) tiek reģistrēta rakstnieka Jāņa Jaunsudrabiņa un ropažnieces Natālijas Valdmanes laulība.

No 1940.līdz 45.g. VEF plānotajā aviācijas lidlaukā Ropažos atradās vācu, tad arī krievu militārais lidlauks.

1944. gada 5. un 6. oktobrī, kad notika vācu karaspēka (31. vācu strēlnieku divīzijas) atkāpšanās, vietējos ceļus pārpludināja bēgļu vārumi. Vācu vermahta karaspēka karavīri Lielās Juglas kreisajā krastā ierīkoja nocietinājumus. 7. oktobra naktī norisinājās īsa aiztures kauja, kurā vācieši kopā ar 1. latviešu artilērijas pulku apšaudīja pa ceļu no Siguldas un Sidgundas ceļu nākošos Sarkanās armijas karavīrus un tankus. Šajā epizodiskajā aiztures kaujā krita vairāki simti Sarkanās armijas karavīru. Lai traucētu Sarkanās armijas virzīšanos uz priekšu, Vācu armija uzspriecināja Lielās Juglas tiltu pie Ropažiem. Latviešu leģionāru sedzējvienība uzspriecināja Ropažu baznīcas torni, lai Sarkanā armija nevarētu novērot vācu armijas atkāpšanos un izmantot baznīcas torni kā orientieri. Pēc kara vairākus gadus stāvēja sašauti sarkanās armijas tanki, vietējie bērni tos izmantoja spēlēm.

Pēc Otrā Pasaules kara no Cekules Sarkanās armijas kara bāzes klejoja krievu karavīru laupītāju grupas, aplaupot vietējās saimniecības un ceļniekus uz taisnā ceļa no Bajāriem līdz Zaķu pagriezienam.

Ropažu centrs 20. gs. septiņdesmitie gadi

Latvijas Padomju Sociālistiskā Republika 1945.-1991.g.

1944.gada rudenī Ropažu pamatskolas ēku apšaudīja krievu armija. Pēc apšaudes skolā veica remontdarbus, 1944.gada rudenī mācības notika tagadējās ambulances telpās.

1945.gada 19.decembrī no Ropažu un Ādažu pagasta atdalīja zemes gabalus izveidojot Garkalnes ciemu.

1945. gadā atjaunoja mašīnu - traktoru staciju (MTS), kuru 1954. gadā no Ropažiem pārcēla uz Ulbroku.

1946.gadā uz saspridzinātā Ropažu baznīcas torņa drupām nenoskaidrotas personas bija uzvilkuši sarkanbaltsarkano Latvijas valsts karogu.

1947.gada janvārī atjaunoja karā sabombardēto un izārdīto dzelzceļa līniju Rīga – Kangari.

1949.gadā 25.martā no Ropažu pagasta izsūtīja 158 cilvēkus uz Tomskas un Omskas apgabaliem.

1949.gada 18.novembrī Kārlis Feldmanis kopā ar vēl diviem patriotiem pie „Zemzaru” mājām Ropažu centrā (tagadējās aptiekas un veikala „Lats” vietā) pacēluši Latvijas valsts karogu. Kārlis Feldmani un līdzbiedrus vēlāk izsūtīja uz izsūtīto nometni Magadanā. Ropažos palikušie bailēs no jaunām izsūtīšanām iestājās kolhozos.

1949.gadā Ropažu ciema teritorijā izveidojās 11 kolhozi – “Brīvība”, “Uzvaras rīts”, “Taisnība”, “21. jūlijs”, “Rosme”, “Rīts”, “Upmalas”, “Liči”, “17.jūnijs”, “Ropaži” un “Oškalns”. Sākot ar 1950.gadu, kolhozus pakāpeniski apvienoja.

1956.gadā Ropažu septiņgadīgo pamatskolu pārveidoja par vidusskolu. Pagastā turpināja darboties Kākciena, Augšciema (“Stīpniekos”) pamatskolas.

1958.gadā Ropažu neuzceltā muižas kungu nama drupās tika filmēti kadri kinorežisora Pāvela Armanda mākslas filmai “Latviešu strēlnieka stāsts”.

20.gs. 60. gados Ropažos bija kultūras centrs, ko tolaik sauca par klubu. Aktīvi darbojās deju kolektīvi un kori Ropažos un Kākcienā.

20.gs. 60.gadu vidū tika uzsākta Padomju armijas bāžu celtniecība: Sakarnieku korpuss Silakrogā un Pretgaisa aizsardzības korpuss Muceniekos.

1967.gada 12.oktobrī, sakarā ar Padomju armijas bāžu celtniecību, no Ropažu pagasta zemes Garkalnes ciemam atdalīja 3140 ha lielu teritoriju ar mājām: Ezeri, Māšēni, Norkalni, II ūdensūkņu stacija, Čapas, Taurītes, Uztupi, Sudrabiņi, Alpi, Bāliņi, Rijas-Bāliņi, Duidas, Skukīši.

1968.gadā netālu no Garvēderiem pāri upei 3 diennaktis brauca Padomju armijas tanki, kuri atgriezās no Prāgas tautas dumpja apspiešanas Čehoslovākijā.

Daudzi Padomju Latvijas iedzīvotāji, lai pirmo reizi nokļūtu Ropažu ciemā, brauca ar vilcienu uz staciju "Ropaži" Garkalnes ciemā. Izkāpuši un sašutuši ka nav īstajā vietā devās ar kājām, vai sameklēja kādu transportu uz 20 km tālo Ropažu ciemu.

1971.gadā Endzeļiņos izbūvēja lapsu fermu. Fermas strādnieki - iebrucēji palēnām Endzeļiņus sāka dēvēt par Tumšupi, mūsdienās tas arī ir kļuvis par ciemata nosaukumu.

Kopš kolhoza "Oškalni" dibināšanas Kākcienā, ciema nosaukumu palēnām (no 1949. gada līdz pat 20.gs. beigām) sāka dēvēt par Oškalniem.

1976.gadā tišuprāt tika nodedzināts Ropažu klubs.

20.gs. 60.- 80.g. tika būvēti jauni ēku kompleksi: klubi, daudzdzīvokļu mājas, pansionāts, kolhozu fermas, veikali u.c.

20.gs. 60.gados izveidoja pirmo slimnīcu Ropažos (tagadējā "Jaundrēviņu" māja pie Policijas iecirkņa). Slimnīcu likvidēja 1973.gadā. Slimnīcas personālu pārcēla uz jaunizveidoto Ambulanci Ropažu centrā.

1973.gadā notika pēdējā kolhozu apvienošana, tika izveidots kolhozs "Ropaži" (4. lielākais rajonā), kurā specializējās piena un gaļas ražošanā, uzcēla liellopu fermu un vistu fermu "Leduskalni", audzēja graudaugus, kartupeļus u.c.

1973.gadā Ropažu centrā un tā apkārtnē filmēja režisora Ērika Lāča mākslas filmu "Dāvana vientuļai sievietei". 1978.gadā Ropažu pagasta Kangaru kalnos un Endzeļiņos filmēta režisora Aloiza Benča filma "Rallijs".

1986.gadā tika izdota rakstnieka un ropažnieka Jāņa Kalniņa grāmata "Sudraba karote", kurā viņš zem segvārda Jurka apraksta savus bērnības stāstus Ropažos.

1989.gadā bijušo Ropažu kroga stadulu (tagadējais veikals "Elvi") pārbūvēja par ēdnīcu. Blakus ēkas otrajā stāvā ierīkoja kafejnīcu.

1988.gadā kolhozs "Ropaži" piešķīra zemes gabalus divām zemnieku ģimenēm - Zaigzņiņiem un Milleriem, katrai pa 25 ha.

1989.gadā kolhozā "Ropaži" strādāja 1183 cilvēki. Saimniecības kopplatība bija 7964 ha. Lauksaimniecībā izmantojamā zeme bija 4758 ha un tīrumi - 2957 ha.

1989.gadā grupa "Jumprava" filmēja videoklipu dziesmai "Auto" Ropažu pagastā kopā ar ropažnieku autokrosistu Ilgoni Krūmiņu. Videoklipa kadri tika filmēti Ropažu kafejnīcā, Bajāros, Zaķumuižā un Lantēs.

Latvijas Trešā atmoda 1987.-1991.g.

Sākot ar 1987.gadu ropažnieki aktīvi iesaistījās Latvijas Tautas Frontes veidošanas procesā. Vieni no aktīvākajiem bija Agris Feldmanis, Ropažu vidusskolas skolotājs Andrejs Jaunzems un direktors Romāns Alhimionoks.

1988.gada 11.novembrī ropažnieks, rakstnieks Alberts Bels (īstajā vārdā Jānis Cīrulis) un aktieris Ēvalds Valters Rīgas pils Svētā

Gara tornī pacēla Latvijas valsts sarkanbaltsarkano karogu.

Ropažos 1988.gadā pie vidusskolas skolas tika pacelts Latvijas brīvvalsts sarkanbaltsarkanais karogs.

1989. gada 23. augustā Baltijas ceļā Ropažu iedzīvotāji iestājās vienotā spēkā uz Pleskavas šosejas pie Vangažiem.

1990. gadā par pagasta priekšsēdētāju ievēlēja Ropažu vidusskolas sporta skolotāju Antonu Cibuļski, kurš amata pienākumu pildīja vairāk nekā 20 gadus.

Pēc 1991.gada 13.janvāra Lietuvas notikumiem barikāžu laikā pie pagastnama bija novietota "BTR" bruņumašīna ar 3 - 4 bruņotiem zaldātiem no Silakroga, kuri armijas uzdevumā diennakti sēdēja mašīnā. Tajās dienās caur Ropažu centru izbrauca aptuveni desmit armijas mašīnu kolonas.

Kolhoza traktorists Ilmārs Vītols, mehāniķis Jurijs Fomins un priekšsēdētājs Indulis Līdācis bija pirmie, kas ar traktoru pieveda malku Doma laukuma ugunsdzēsības ekipāžai.

1991. gada janvāra notikumu laikā tika sargāts viens no stratēģiski svarīgajiem objektiem – Ulbrokas radiocentrs, sardzē stāvēja arī ropāžnieki. Postenī pie Ulbrokas tiltu pār Piķurgu sargāja ar smago tehniku.

Kolhoza "Ropaži" lauksaimniecības mašīnu mehāniķis brigadieris Rolands Felkers kopā ar Tāli Cirponi, Jāni Circeni, Edvīnu Bumbieru tika norīkoti postenī uz 18. kilometra krustojuma apsargāt benzīna uzpildes tanku.

Paralēli visam notika pagasta priekšsēdētāja Antona Cibuļska sarunas ar Silakroga un Mucenieku armija daļas vadību provokāciju riska novēršanai.

1991.gada augustā sāka veidoties Latvijas zemessardzes Ropažu nodaļa, kuras vadītājs bija Jānis Katkovskis.

II Latvijas Brīvvalsts 1991. - 2003.g.

Pēc neatkarīgas Latvijas valsts atjaunošanas kopsaimniecības materiālā bāze tika privatizēta, kolhoziekiem par nostrādātajiem gadiem aprēķināja pajas, kuras pilno summu neviens tā arī nedabūja. Lielāko daļu no agrākās kolhozu mantas atpērka par niecīgu samaksu tie cilvēki, kuri pēdējos kolhoza pastāvēšanas gados kontrolēja materiāli tehnisko bāzi, daļa mantas, atstāta bez uzraudzības, tika vienkārši izvazāta.

2020. gads

Tiek radīts Ropažu novada Goda tērps.

Ropažu novada Ropažu pagasts

2021. gada 1. jūlijā Latvijas Republikā stājās spēkā jaunas administratīvais iedalījums, kura rezultātā tika izveidots Ropažu novads, kurā apvienoti Stopiņu novads, Ropažu novads, Garkalnes novads, Vangažu pilsēta.

<https://www.ropazi.lv/lv/ropazu-pagasta-vesture>